

TEST MSP

TESTOVANIE VPLYVOV KORONA KRÍZY A PRIJATÝCH VLÁDNYCH OPATRENÍ NA MIKRO, MALÉ A STREDNÉ PODNIKY

VPLYVY KORONA KRÍZY NA PODNIKANIE MSP

Test malých a stredných podnikov (Test MSP) je vykonávaný v súlade s oznámením Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov - „Najskôr myslieť v malom“ Iniciatíva „Small Business Act“ pre Európu SEK (2008) 2101, SEK (2008) 2102, odporúčaním Komisie č. 2003/361/ES, ako i v súlade s § 10 zákona č. 290/2016 Z. z. o podpore malého a stredného podnikania a bodom 6. Jednotnej metodiky na posudzovanie vybraných vplyvov schválenej uznesením vlády Slovenskej republiky zo 14. januára 2015 v znení neskoršie prijatých uznesení.

Test MSP vykonáva na základe bodu 6.2 Jednotnej metodiky analytický odbor Slovak Business Agency (SBA) - Centrum lepšej regulácie, ktoré podrobilo testovaniu vplyvov na **MSP reguláciu v podobe obmedzení v podnikaní prijatých na celoštátnej úrovni** so zámerom zabrániť šíreniu ochorenia **COVID-19**, ako aj **reguláciu v podobe vládou prijatých opatrení na zmiernenie následkov na MSP**. Výsledky Testu MSP budú predložené jednému z našich zriaďovateľov - Ministerstvu hospodárstva SR (MH SR), aby ich vzal na vedomie ako garant lepšej regulácie a podpory podnikania na Slovensku.

Úplnú verziu Testu MSP nájdete [TU](#).

OBSAH

04

Úvod

06

Právny stav

11

Prijaté regulačné
opatrenia

15

Výsledky
prieskumu
podnikateľského
prostredia

25

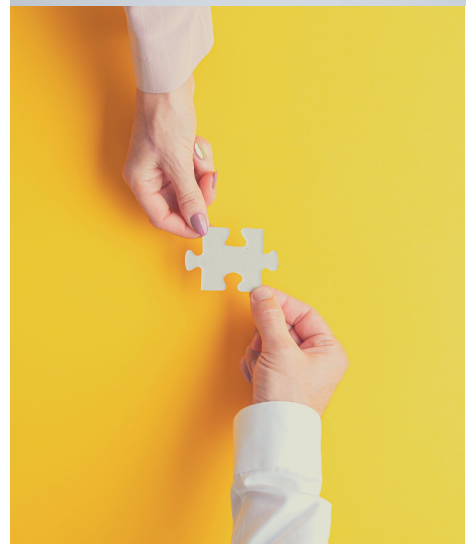
Medzinárodné
porovnanie a best
practices

36

Návrhy
alternatívnych
riešení

42

Záver

Úvod

Kríza spojená so šírením koronavírusu má zásadný vplyv nielen na fungovanie a udržanie zdravotného systému, náš každodenný život, ale nepochybne aj na ekonomiku celej krajiny. Mnoho podnikateľov v súčasnej dobe stráca svoje príjmy, čím sú v nadväznosti na to ohrozené aj pracovné miesta a zamestnanosť na Slovensku. Závažnosť situácie podčiarkuje fakt, že na vznik krízy zapríčinený vis maior (vyššou mocou) a najmä na jej rozsah, neboli mnohí, nevynímajúc podnikateľov, pripravení.

Podľa [analýz vykonaných spoločnosťou FinStat](#) na Slovensku pôsobí až 15 660 firiem priamo ohrozených ekonomickým dopadom korona krízy, pričom tieto spoločnosti tvoria ročne 8,7 mld. eur tržieb. K uvedenému číslu firiem z najviac ohrozených sektorov však treba pripočítať ešte 41 553 živnostníkov, ktorí sú dotknutí opatreniami zavedenými v boji s koronavírusom.

15 660

firiem priamo ohrozených
ekonomickým dopadom
korona krízy

41 553

živnostníkov dotknutých
zavedenými opatreniami

Úvod

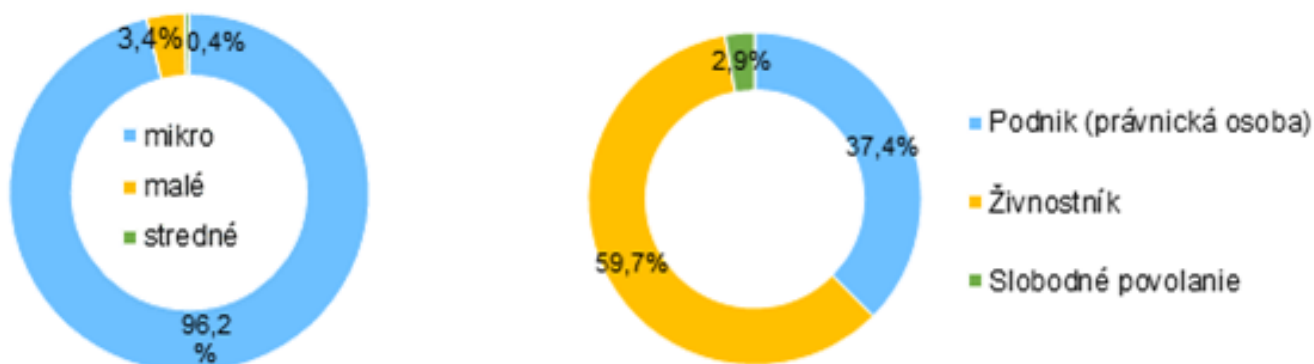
MSP, pilier slovenskej ekonomiky, predstavujú 99,9 % podiel z celkového počtu podnikateľských subjektov pôsobiach na Slovensku, pričom súčasne poskytujú pracovné miesta pre takmer 75 % zamestnancov v súkromnom sektore, podieľajú sa viac ako 50 % na hrubej produkcii a tvorbe pridanej hodnoty a svojou existenciou zabezpečujú významný prílev peňazí do štátneho rozpočtu v podobe odvedených daní či odvodov.

53 243

MSP zasiahnutých karanténnymi opatreniami

Podľa [Analýzy malých a stredných podnikov pôsobiach v odvetviach, ktoré najviac zasiahli karanténne opatrenia](#) z dielne Odboru výskumu podnikateľského prostredia Slovak Business Agency, podniká v odvetviach, ktoré sú najviac zasiahnuté karanténnymi opatreniami celkovo 53 243 MSP, pričom tieto boli v prvej fáze opatrení nútené úplne uzatvoriť svoje prevádzky (pozn. identifikácia subjektov podľa NACE kódov). Podiel týchto najviac zasiahnutých subjektov na celkovom počte aktívnych MSP predstavuje až 8,9 %. V rámci tejto skupiny sú najviac zasiahnuté mikropodniky zamestnávajúce menej ako 10 zamestnancov, ktoré tvoria až 96,2 % podiel. Čo sa týka právnej formy, najviac ohrozenou skupinou sú živnostníci, ktorí tvoria takmer dve tretiny (59,7 %) z celkového počtu najviac ohrozených MSP.

Štruktúra najviac ohrozených MSP

01

Popis platného
právneho stavu

V reakcii na rýchly priebeh udalostí v súvislosti so šírením ochorenia COVID-19 vedúcej k vyhláseniu mimoriadnej situácie na území Slovenskej republiky [uznesením vlády SR](#) z 11.3.2020 a pandémie ochorenia COVID-19 vyhlásenej generálnym riaditeľom WHO v totožný deň, **Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky** (ÚVZ SR) ako príslušný orgán štátnej správy na úseku verejného zdravotníctva podľa ust. § 5 ods. 4 písm. h) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o ochrane zdravia), prijal podľa ust. § 12 ods. 2 písm. f) a ust. § 48 ods. 4 písm. e) zákona o ochrane zdravia viacero opatrení.

Prijaté reštriktívne opatrenia s vplyvom na podnikateľské prostredie

- [opatrenie ÚVZ SR č. OLP/2576/2020](#), ktorým sa s účinnosťou od 12.3.2020 zakazuje prevádzka viacerých zariadení
- [opatrenie ÚVZ SR č. OLP/2595/2020](#), ktorým sa s účinnosťou od 16.3.2020 nariadili na obdobie 14 dní azda najprísnejšie obmedzenia v podobe uzatvorenia viacerých maloobchodných prevádzok a prevádzok poskytujúcich služby s určitými výnimkami
- [opatrenie ÚVZ SR č. OLP/2731/2020](#), ktorým sa s účinnosťou od 24.3.2020 do odvolania zakazuje organizovať a usporadúvať hromadné podujatia športovej, kultúrnej, spoločenskej či inej povahy
- [opatrenie ÚVZ SR č. OLP/2733/2020](#), ktorým sa s účinnosťou od 25.3.2020 do odvolania nariaďuje pre každú nedeľu v mesiaci uzatvoriť určené prevádzky za účelom vykonania dezinfekcie priestorov
- [opatrenie ÚVZ SR č. OLP/2775/2020](#), ktorým sa s účinnosťou od 25.3.2020 do odvolania, pozastavuje poskytovanie sociálnych služieb
- [opatrenie ÚVZ SR č. OLP/2777/2020](#), ktorým sa s účinnosťou od 30.3.2020 rozširujú výnimky pre niektoré maloobchodné prevádzky a prevádzky poskytujúce služby

4 fázy otvárania ekonomiky

Otváranie ekonomiky bolo dňa 20.4.2020 **komunikované v 4 fázach**, pričom k 6.5.2020 nastalo pre mimoriadne dobré výsledky testovania na ochorenie COVID-19 na Slovensku spojenie účinnosti 2. a 3. fázy, za ktorým nasledovala zatiaľ posledná, 4. fáza otvárania ekonomiky.

- [opatrenie ÚVZ SR č. OLP/3461/2020](#), ktorým sa s účinnosťou od 21.4.2020 de facto oficiálne odštartovalo otváranie ekonomiky
- [opatrenie ÚVZ SR č. OLP/3795/2020](#), ktorým sa s účinnosťou od 6.5.2020 spustila 2. a 3. fáza otvárania ekonomiky
- [opatrenie ÚVZ SR č. OLP/4083/2020](#) a [opatrenie č. OLP/4085/2020](#), ktorými sa s účinnosťou od 20.5.2020 spustila 4. fáza otvárania ekonomiky

1. fáza otvárania ekonomiky

od 22.4.2020 môžu byť otvorené tieto prevádzky

Služby

do 300 metrov
štvorcových

Obchody

do 300 metrov
štvorcových

Ubytovanie

dlhodobé,
bez stravy

Vonkajšie trhoviská

Verejné stravovanie

cez predajné okienko

Predaj automobilov, vozidiel, autobazáry

Vonkajšie športoviská

bezkontaktný šport, bez
šatní, obecnstva a WC

2. a 3. fáza otvárania ekonomiky

od 6.5.2020 môžu byť otvorené tieto prevádzky

Služby

bez ohľadu na rozlohu prevádzky, 25 metrov štvorcových na zákazníka

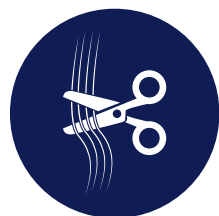
Obchody

bez ohľadu na rozlohu prevádzky, 25 metrov štvorcových na zákazníka

Ubytovanie

krátkod., bez spoloč. stravovania, s WC a kúpeľňou, bez iných služieb

Kaderníctva, pedikúry, manikúry, soláriá
podľa podmienok

Verejné stravovanie na vonkajších terasách
podľa podmienok

Rehabilitačné služby
iba suché procedúry

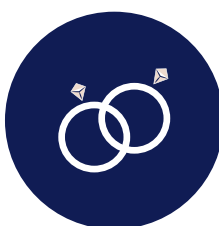
Vonkajšie turistické atrakcie
ZOO, hrady, zámky

Taxi služby
podľa podmienok

Múzeá, galérie, knižnice a výstavné siene
podľa podmienok

Svadby
podľa podmienok

Bohoslužby
podľa podmienok

Detské kluby do 10 rokov
podľa podmienok

4. fáza otvárania ekonomiky

od 20.5.2020 môžu byť otvorené tieto prevádzky

Obchodné centrá

s výnimkou detských kútikov

Služby

po novom 1 zákazník na 15 metrov štvorcových

Obchody

po novom 1 zákazník na 15 metrov štvorcových

Divadlá, kiná

s max. počtom ľudí 100

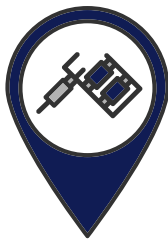
Hromadné podujatia

s max. počtom ľudí 100

Schôdze zo zákona

bez obmedzenia počtu zúčastnených

Tetovanie, piercing, nastreľovanie náušnic

Vnútorne turistické atrakcie

okrem ZOO a botanických záhrad

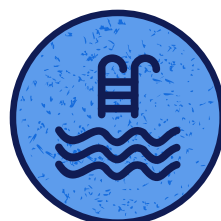
Verejné stravovanie

v interiéri prevádzok, vrátane hotelových reštaurácií

Vonkajšie športoviská

bez šatní a obecnstva

Vnútorne plavárne a športoviská

len pre športové kluby

Školy, škôlky

od 1.6.2020

02

Prijaté regulačné opatrenia na zmiernenie vplyvov korona krízy na MSP

Vláda SR uvedomujúc si dôsledky aktuálnej situácie či už na základe podnetov od podnikateľských združení či organizácií fungujúcich s cieľom podpory podnikateľského prostredia (vrátane Centra lepšej regulácie), ale aj na základe vlastnej iniciatívy, pristúpila k prijatiu viacerých opatrení pre podnikateľov na zmiernenie negatívnych dopadov krízovej situácie vyvolanej šírením ochorenia COVID-19.

Tieto opatrenia možno rozdeliť do týchto tematických oblastí v nasledujúcej štruktúre:

- **OPATRENIA PRE PODPORU ZAMESTNANOSTI**
- **OPATRENIA V OBLASTI DANÍ, CLA, ÚČTOVNÍCTVA A POPLATKOV**
- **OPATRENIA NEPRIAMEJ FINANČNEJ POMOCI**
- **OPATRENIA V ÚRADNÝCH A SÚDNYCH KONANIACH**
- **OPATRENIA V OBLASTI BOZP A PZS**

Podrobný právny rozbor týchto opatrení je súčasťou informačného materiálu [Súhrn opatrení pre podnikateľov prijatých na zmiernenie negatívnych dopadov krízovej situácie vyvolanej COVID-19](#), ktorý Centrum lepšej regulácie spracovalo v spolupráci s Odborom výskumu podnikateľského prostredia Slovak Business Agency. Skvelou pomôckou, ako zistiť, na čo konkrétne má z jednotlivých opatrení podnikateľ nárok, je aj [webová stránka MH SR](#), na ktorej vo významnej miere participovalo aj Centrum lepšej regulácie.

OPATRENIA PRE PODPORU ZAMESTNANOSTI

- príspevok na mzdu zamestnancov povinne uzavretej prevádzky
- príspevok na mzdu zamestnancov povinne obmedzenej prevádzky
- príspevok pre SZČO podľa % poklesu tržieb
- príspevok pre SZČO a jednoosobové s.r.o. na náhradu straty príjmu
- SOS dotácia pre SZČO
- odklad platby odvodov
- odpustenie platby sociálnych odvodov
- odklad platby príspevkov na DDS
- odpustenie platby príspevkov na DDS
- pandemické ošetrovné (OČR)
- pandemické nemocenské (PN)
- opatrenia v rámci Zákonníka práce

Podrobný právny rozbor týchto opatrení nájdete [TU](#).

OPATRENIA V OBLASTI DANÍ, CLA, ÚČTOVNÍCTVA A POPLATKOV

- odklad daňového priznania a platby dane
- preplatky
- nedoplatky
- odpočet daňovej straty
- výhodnejšie platenie preddavkov na daň z príjmov
- odklad platenia preddavkov na daň z príjmov
- poukázanie 2 % z dane z príjmov
- lehoty, konania a sankcie
- DPH
- daň z motorových vozidiel
- miestne dane a miestny poplatok
- spotrebné dane
- clo
- eKasa
- poplatok za mýto

OPATRENIA NEPRIAMEJ FINANČNEJ POMOCI

- odklad splátok úveru
- odklad splátok lízingu
- EXIMBANKA
- Slovenská záručná a rozvojová banka
- Slovak Investment Holding
- banková záruka štátu
- bonifikácia úroku

OPATRENIA V OBLASTI BOZP A PZS

- zúženie povinností a predĺženie lehôt
- obmedzenie činnosti PZS a posudzovania zdravotného stavu

OPATRENIA V ÚRADNÝCH A SÚDNYCH KONANIACH

- skrátenie lehoty na pozastavenie živnosti
- lehoty a liberalizácia plnenia niektorých povinností
- opatrenia v súdnych konaniach
- dočasná ochrana podnikateľov a ochrana nájomcov
- osvedčenia
- doklady
- evidencia vozidiel

Podrobný právny rozbor týchto opatrení nájdete [TU](#).

KOĽKO PŘIBLIŽNE STOJA ŠTÁT OPATRENIA NA POMOC EKONOMIKE?

Odhadovaný vplyv doposiaľ prijatých opatrení na pomoc ekonomike počas pandémie koronavírusu, je vo výške cca 1,83 mld. eur. V tejto sume nie sú zahrnuté potenciálne výdavky spojené s poskytnutím bankových záruk a výdavky štátu spojené s plánovaným systémom uhradenia časti nájmov prevádzok.

Najvyššiu časť z tejto čiastky, odhadom až 1,38 mld. eur, by mali tvoriť výdavky spojené s opatreniami na podporu udržania zamestnanosti. Vzhľadom k problémom spojeným s administráciou a vyplácaním pomoci, však konečná výška výdavkov týchto opatrení môže byť značne odlišná.

Aj keď celková suma štátnych opatrení na pomoc ekonomike nie je zanedbateľná, výška prepadu slovenského HDP za prvý štvrtrok 2020 medziročne o 3,9 % naznačuje, že je potrebné pomoc zo strany štátu zvýšiť a zjednodušiť jej administráciu tak, aby sa čo najrýchlejšie dostala k dotknutým podnikateľským subjektom.

*Odhadovaný vplyv prijatých opatrení vo výške 1,83 mld. eur je súhrnom vplyvu vyčíslených prijatých opatrení z Analýz vplyvov na rozpočet verejnej správy, ktoré tvoria prílohu zákonov predložených do NR SR. Podrobnejšie informácie nájdete v úplnej verzii nášho Testu MSP [TU](#).

1,83 mld. €

odhadovaný vplyv doposiaľ
prijatých opatrení na
pomoc ekonomike

1,38 mld. €

odhadovaný vplyv opatrení
na podporu udržania
zamestnanosti

3,9 %

medziročný prepád HDP
(1Q 2020)

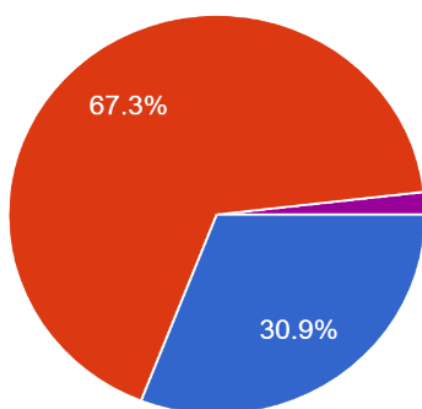
03

Výsledky prieskumu podnikateľského prostredia - 1. kolo

Centrum lepšej regulácie uskutočnilo za účelom zisťovania vplyvov reštriktívnych opatrení prijatých vládou SR prieskum podnikateľského prostredia na vzorke **53 podnikateľov** v období 31.3 - 13.4.2020. Dotazník obsahoval celkovo 13 otvorených a uzavretých otázok, ktorých výsledky sú prezentované nižšie.

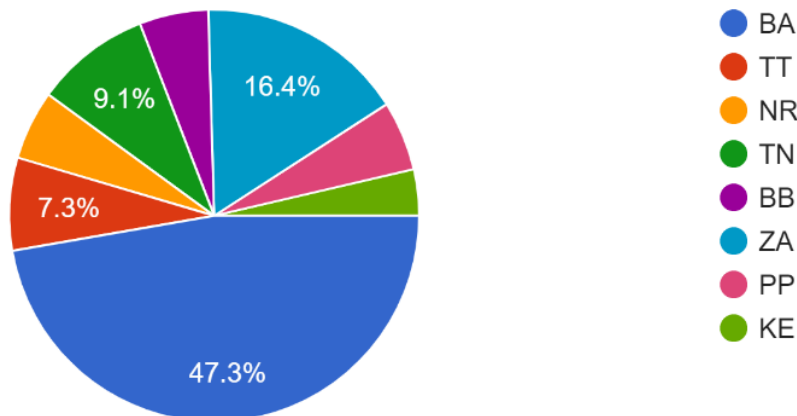
Právne formy podnikania respondentov

- SZČO
- s.r.o.
- a.s.
- iná forma (družstvo, komanditná spoločnosť, verejno-obchodná spoločnosť, jednoduchá spoločnosť na akcie)
- spracovateľ hospodárskych prebytkov

Medzi respondentmi prevládali **spoločnosti s ručením obmedzeným** (s.r.o.), ktoré tvorili **67,3 %** respondentov. **30,9 %** respondentov predstavovali samostatne zárobkovo činné osoby (**SZČO**). Jeden subjekt (t. j. 1,8 % respondentov) sa identifikoval ako spracovateľ hospodárskych prebytkov. Medzi respondentmi nefigurovali žiadne akciové spoločnosti, ani iné právne formy podnikania.

Sídlo podnikania respondentov podľa okresov

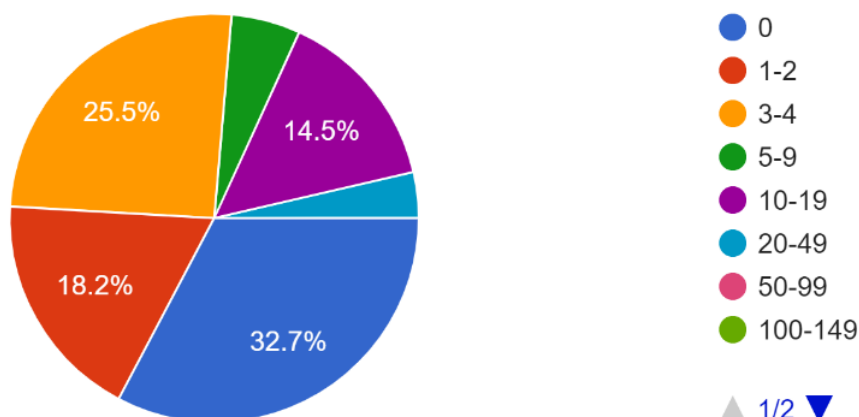
Čo sa týka zastúpenia krajov, niečo viac ako 47,3 % respondentov má sídlo podnikania v Bratislavskom kraji. Výraznejšie zastúpenie mali aj Žilinský kraj (16,4 %), Trenčiansky kraj (9,1 %) a Trnavský kraj (7,3 %).

Nitriansky, Banskobystrický a Prešovský kraj bol každý zastúpený 5,5 % respondentov. Najmenej zastúpený bol v prieskume Košický kraj, v ktorom podniká 3,6 % respondentov. 60 % všetkých respondentov malo status platiteľa DPH.

V rámci odvetví bol zastúpený najviac **veľkoobchod a maloobchod** (14,5 %), **ubytovacie a stravovacie služby** (14,5 %), **priemysel** (10,9 %), odborné/vedecké a technické činnosti (9,1 %) a umenie/zábava a rekreácia (9,1 %).

Čo sa týka veľkostnej štruktúry, **32,7 % respondentov nemá žiadnych zamestnancov**, pričom okrem SZČO bez zamestnancov figurovali medzi respondentmi aj jednoosobové s.r.o. Druhou najpočetnejšou kategóriou boli podniky s 3-4 zamestnancami (25,5 %) a podniky s 1-2 zamestnancami (18,2 %).

Počet zamestnancov respondentov

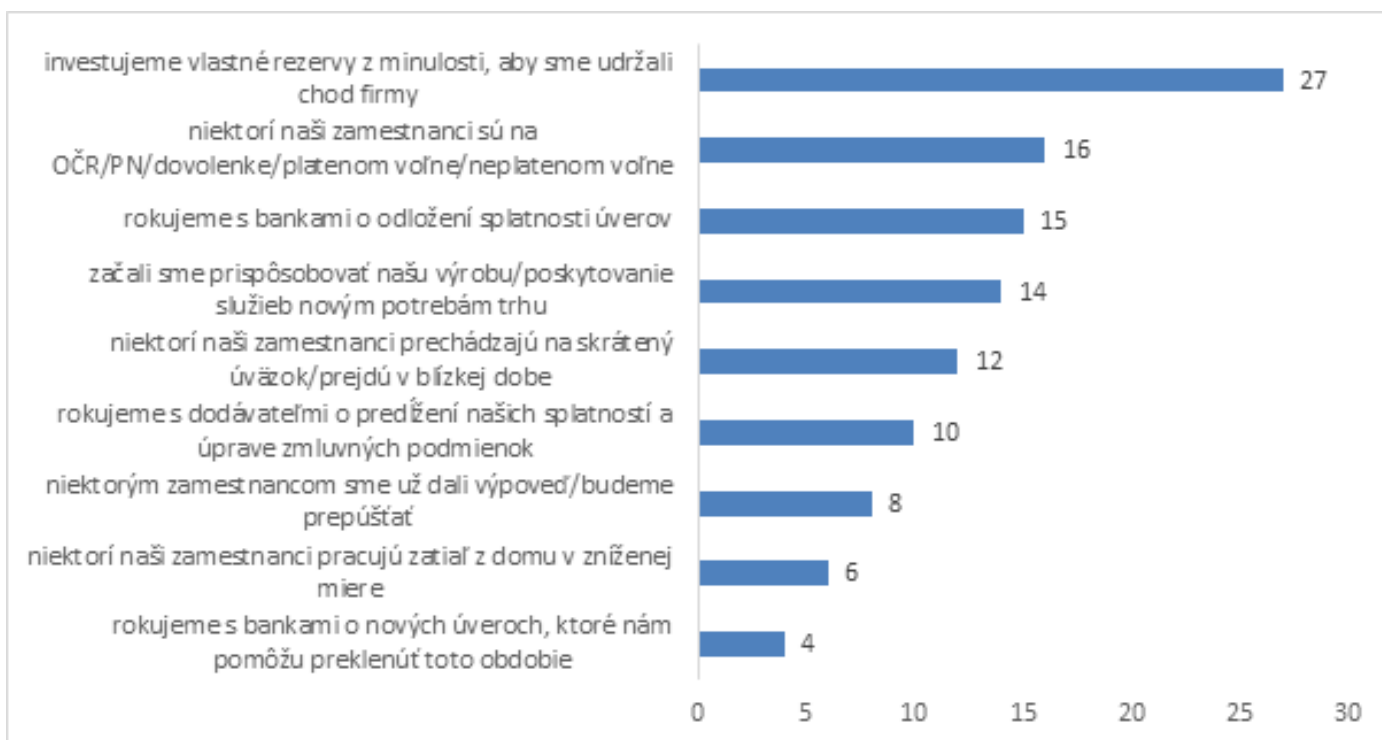

Dopad reštriktívnych opatrení zavedených od 16.3.2020 na oslovených podnikateľoch

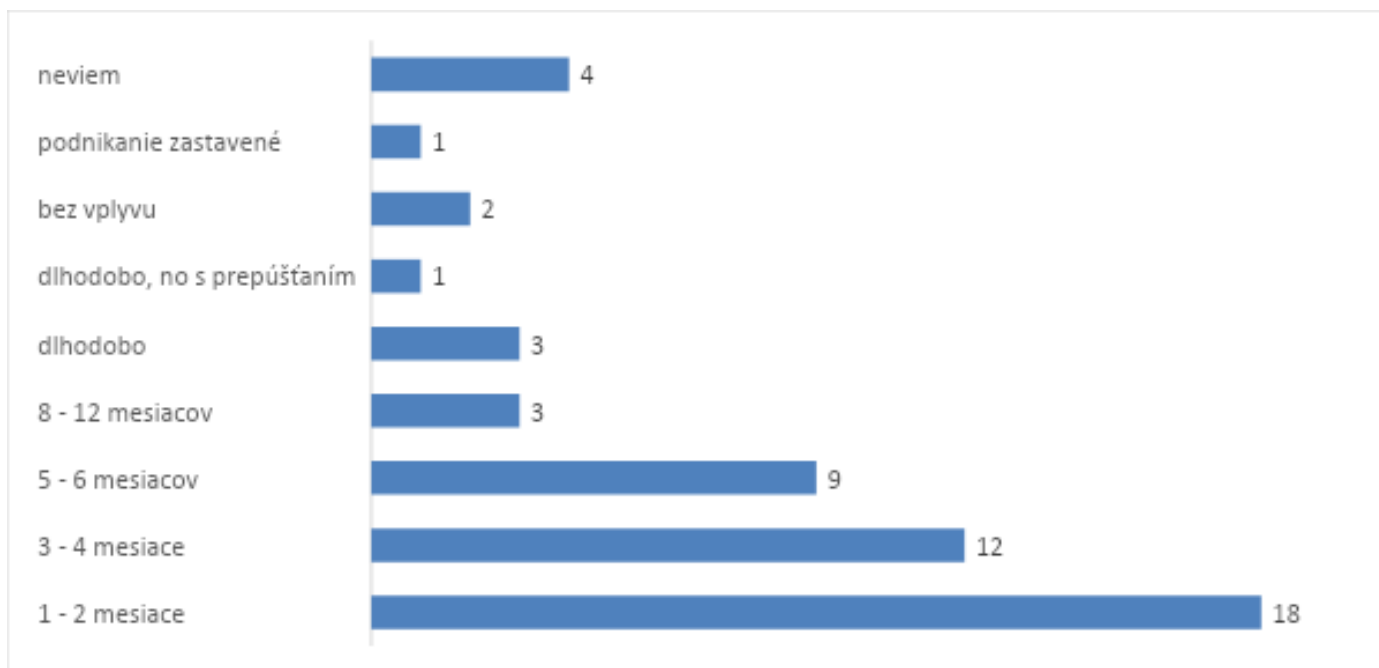
Pri popise dopadov reštriktívnych opatrení uvádzali podnikatelia najmä pozastavenie, resp. obmedzenie poskytovania služieb z dôvodov, že po nich teraz **nie je dopyt**, resp. že sa **nemôžu fyzicky stretnúť so zákazníkmi**. Len v piatich prípadoch podnikatelia zavreli kamennú prevádzku a prešli na online predaj.

Opatrenia oslovených podnikateľov na zmiernenie dopadov krízy

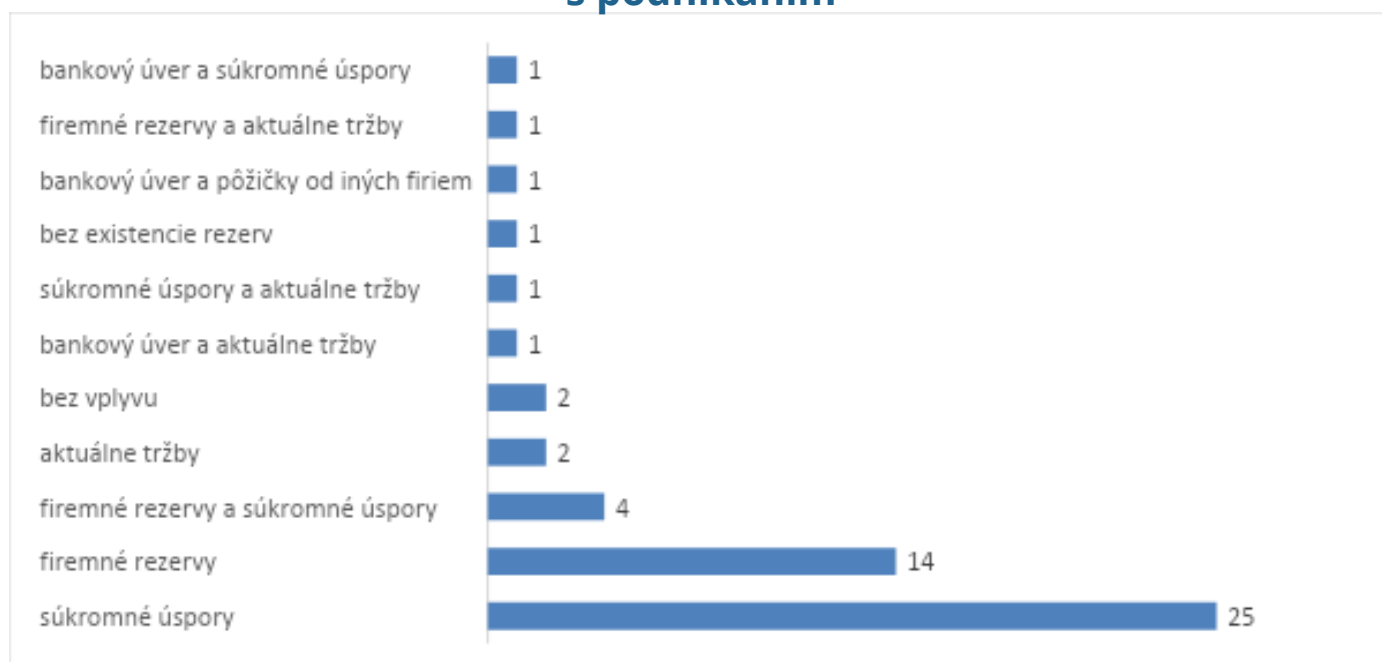
Najčastejším opatrením podnikateľov je **investovanie vlastných firemných rezerv** na udržanie chodu firmy, k čomu pristúpilo až 27 subjektov. V 16 prípadoch pristúpili podnikatelia aj k určitej forme **optimalizácie pracovnej sily**, napr. k čerpaniu dovolenky. Iba 8 respondentov sa vyjadrilo, že boli nútení dať svojim zamestnancom výpoveď, resp. plánujú prepúšťať.

Ako dlho vydržia oslovení podnikatelia za súčasného stavu podnikat'?

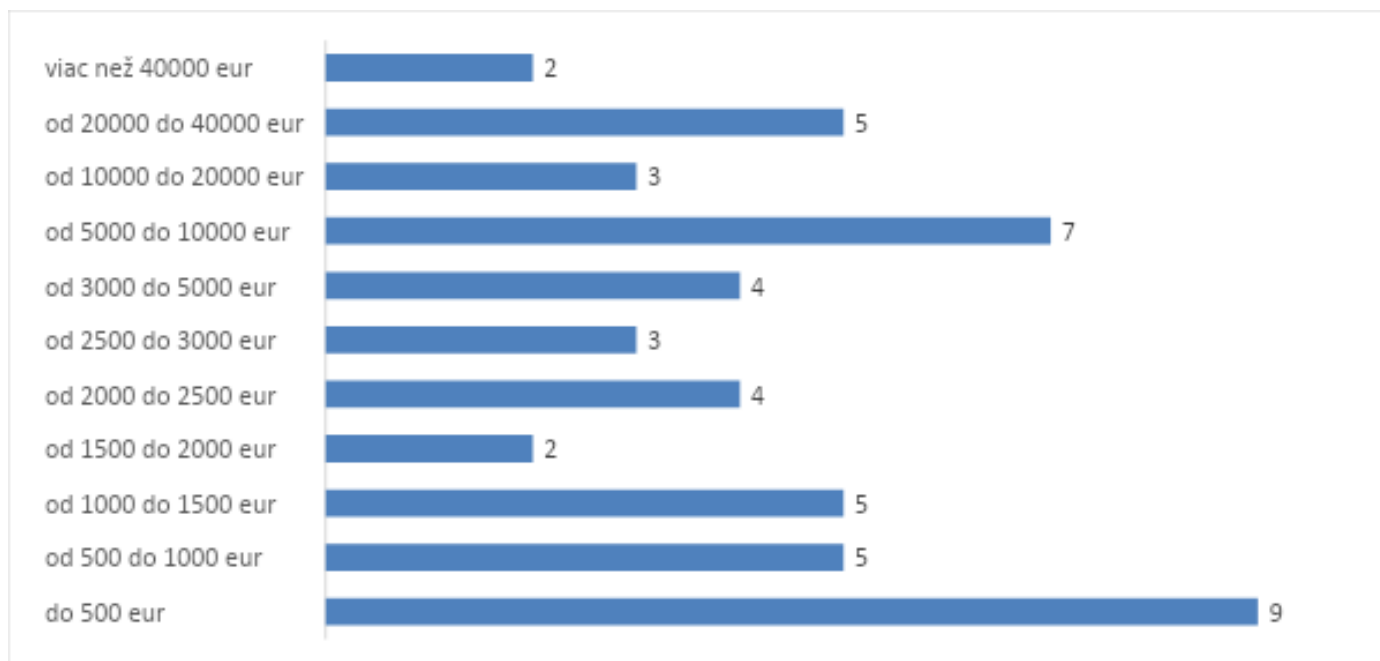
Väčšina opýtaných podnikateľov sa vyjadrila, že **v súčasnom stave vydržia podnikat' max. 4 mesiace**. Dlhodobo by za súčasného stavu vydržali podnikat' len 3 subjekty, 1 subjekt by vydržal podnikat' dlhodobo pod podmienkou určitého prepúšťania. Iba 2 subjekty sa vyjadrili, že sa ich súčasný režim nedotýka. Jeden subjekt bol nútený svoje podnikanie z dôvodu reštriktívnych opatrení zastaviť.

Zdroje, z ktorých podnikatelia financujú náklady spojené s podnikaním

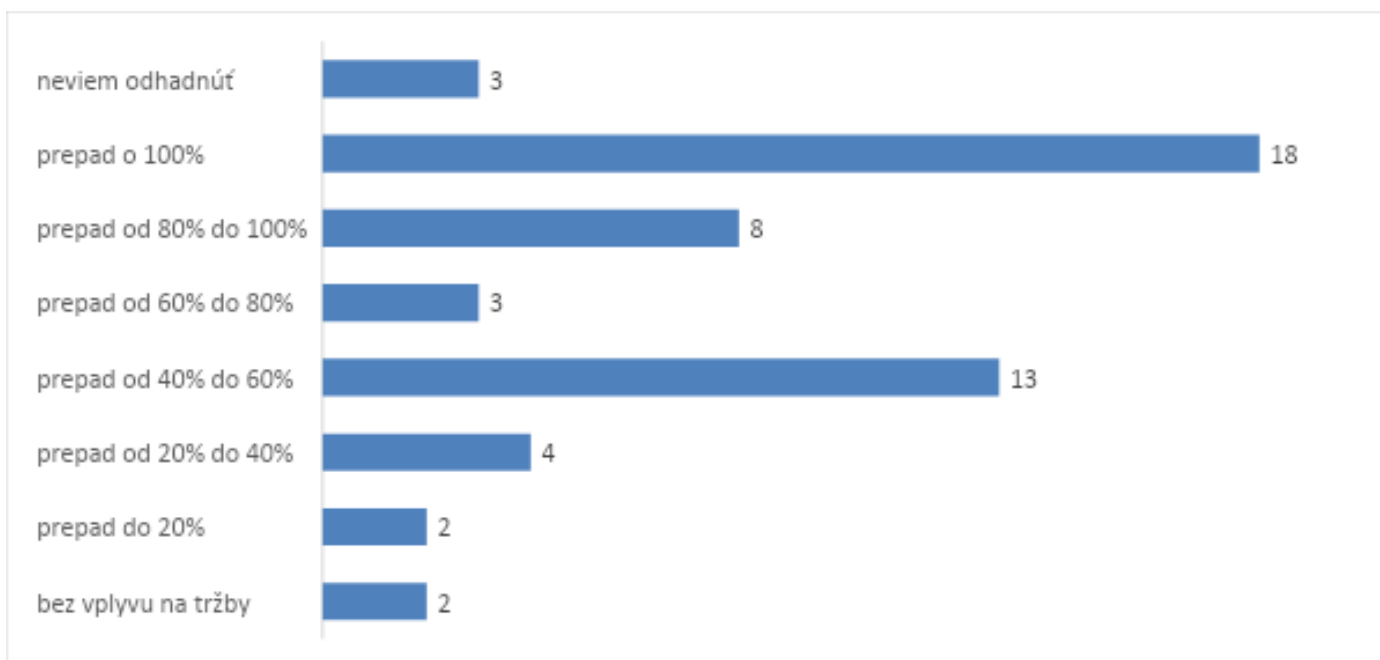
V súčasnosti využívajú oslovení podnikatelia na chod svojho podnikania **najmä súkromné úspory a firemné rezervy**, resp. ich kombináciu. 2 subjekty sa vyjadrili, že chod podnikania financujú prevažne z aktuálnych (ale nižších) tržieb, 2 subjekty nepocítili žiadny vplyv korona krízy na svoje podnikanie. 3 oslovení podnikatelia sa vyjadrili, že chod firmy udržujú kombináciou bankového úveru a iných zdrojov.

Mesačné fixné náklady oslovených subjektov

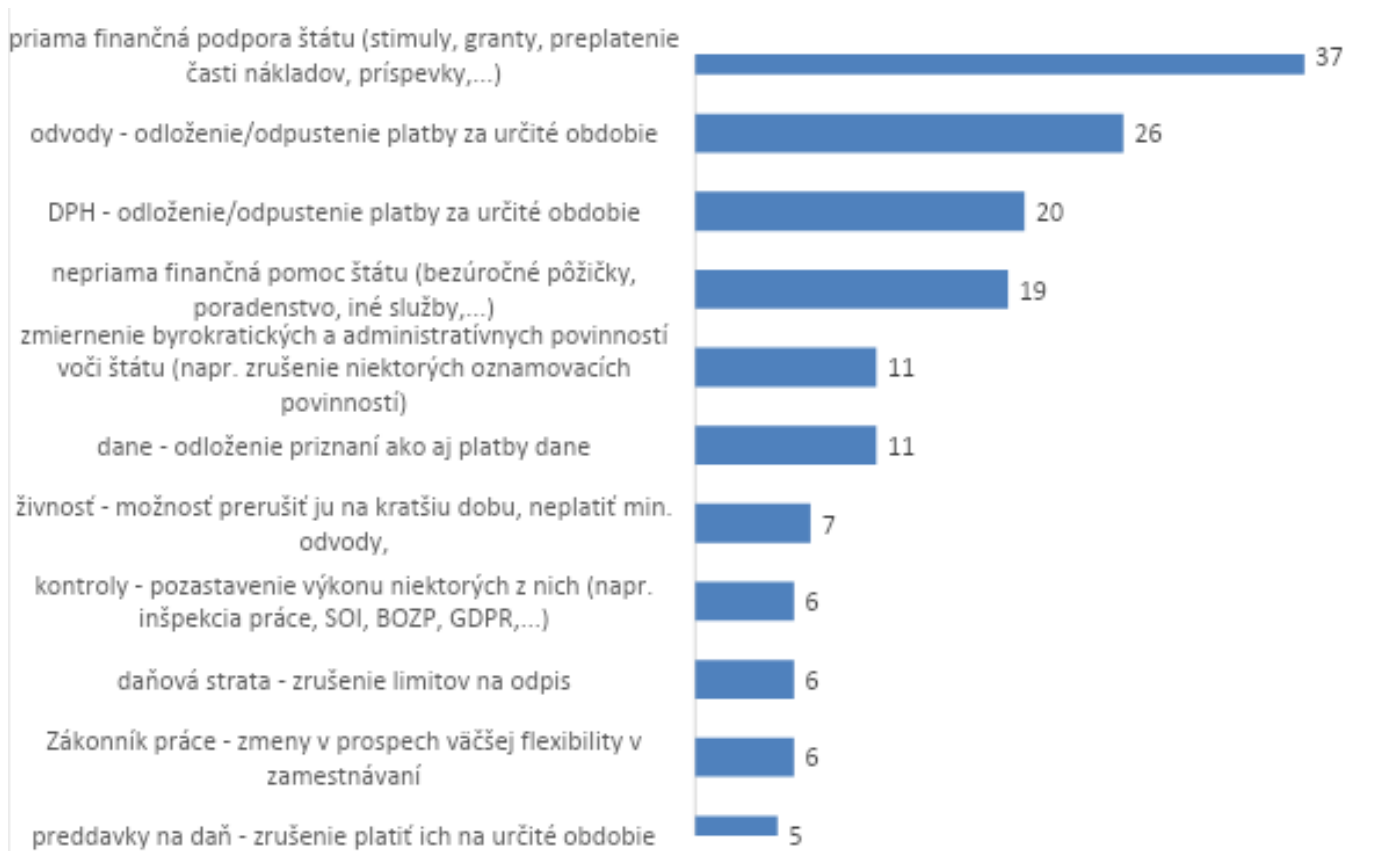
Čo sa týka výšky fixných nákladov, ktorým musia podnikatelia čeliť aj napriek úplnému, resp. čiastočnému výpadku tržieb, medzi opýtanými sa vyskytoval **značný rozptyl**. Najviac opýtaných znáša **fixné náklady do výšky 500 eur**, 10 subjektov však znáša náklady vyššie ako 10 000 eur, pričom 2 subjekty dokonca vyššie než 40 000 eur. Štyria respondenti nešpecifikovali presnú výšku fixných nákladov.

Očakávaný pokles tržieb v najbližších mesiacoch

Aj vzhľadom k fixným nákladom, ktorým sa podnikatelia pri svojej činnosti nevyhnú, predstavujú odhady poklesu tržieb znepokojujúci pohľad. Až **18 respondentov** (34 %) očakáva **prepad tržieb** pri súčasnom stave až **o 100 %**. Ďalších 8 respondentov očakáva prepad tržieb od 80 % do 100 %, teda až takmer polovica všetkých opýtaných očakáva prepad tržieb minimálne o 80 %.

Aké opatrenia vlády by prijali oslovení podnikatelia?

Vzhľadom na to, že situácia v hospodárstve je naozaj vážna, aké zmierňujúce ekonomické opatrenia by teda oslovení podnikatelia prijali od vlády SR? Jednoznačne najviac sa oslovení podnikatelia vyjadrili za priamu **finančnú podporu štátu** v podobe **stimulov, preplatenia časti nákladov** či **príspevkov na zamestnanie**.

Za tieto opatrenia sa vyjadrilo až 37 respondentov, teda takmer 70 %. Značná časť opýtaných (takmer 50 %) sa tiež vyjadrila za odloženie, resp. úplné **odpustenie platieb odvodov** za určité obdobie. Podnikatelia by taktiež uvítali odloženie, resp. úplné **oslobodenie od platby dane z pridanej hodnoty** (20 hlasov) a nepriamu pomoc štátu vo forme **bezúročných pôžičiek, poradenstva** a iných služieb (19 hlasov).

03

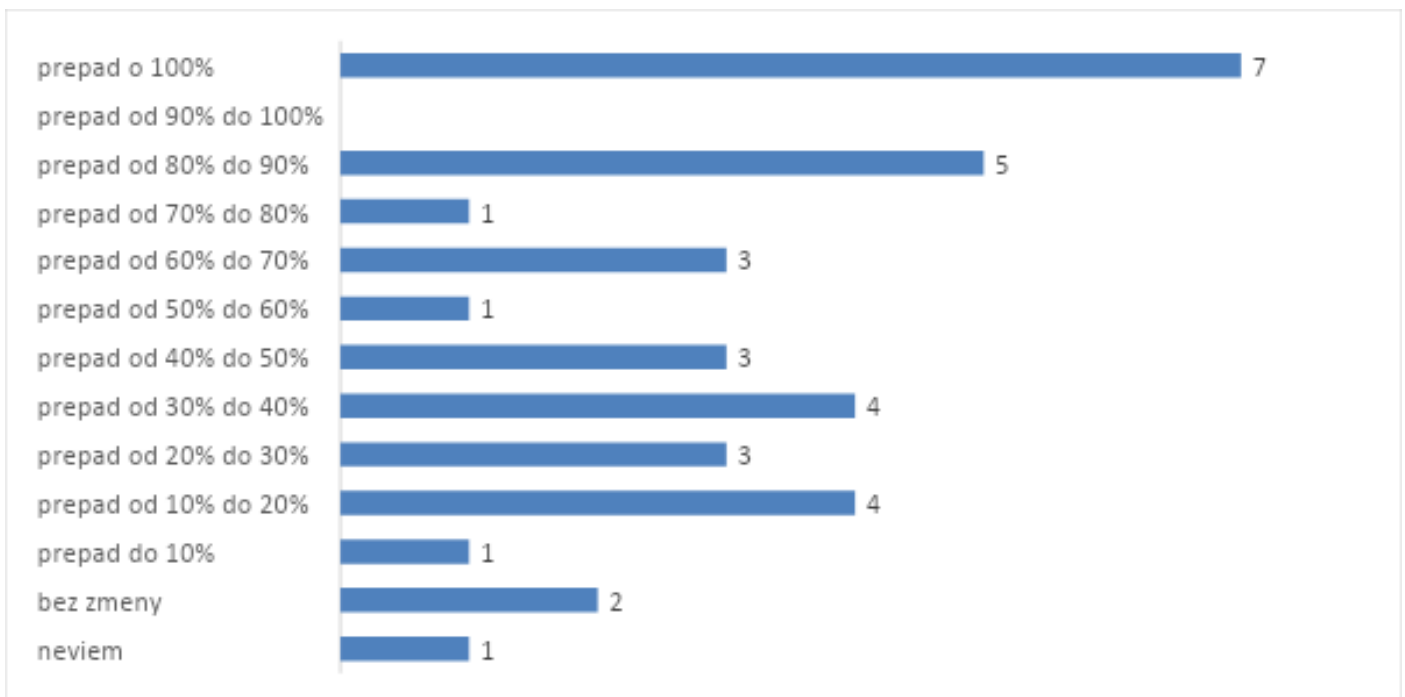
Výsledky prieskumu podnikateľského prostredia - 2. kolo

CLR uskutočnilo v nadväznosti na spustenie schém pomoci podnikateľom aj 2. kolo prieskumu, do ktorého sa zo vzorky subjektov oslovených v 1. kole zapojilo celkovo **35 podnikateľov**.

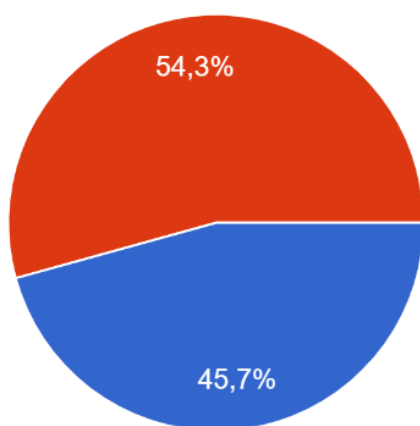
Cieľom tohto prieskumu bolo zistiť, do akej miery skutočne klesli tržby/príjmy respondentov počas marca 2020, a či sa uchádzali o štátnu pomoc. V prípade, že sa respondenti uchádzali o štátnu pomoc, pýtali sme sa na ich skúsenosť s podaním žiadosti.

Pokles tržieb/príjmov za mesiac marec 2020

Z 35 subjektov, ktoré odpovedali v 2. kole prieskumu, sa až 12 subjektom **prepadli tržby o 80 % a viac**, pričom 7 z nich sa prepadli tržby o 100 %. 2 respondenti nezaznamenali žiadne zmeny v tržbách/príjmoch, a 1 respondent nevedel vyhodnotiť, aký veľký pokles zaznamenal.

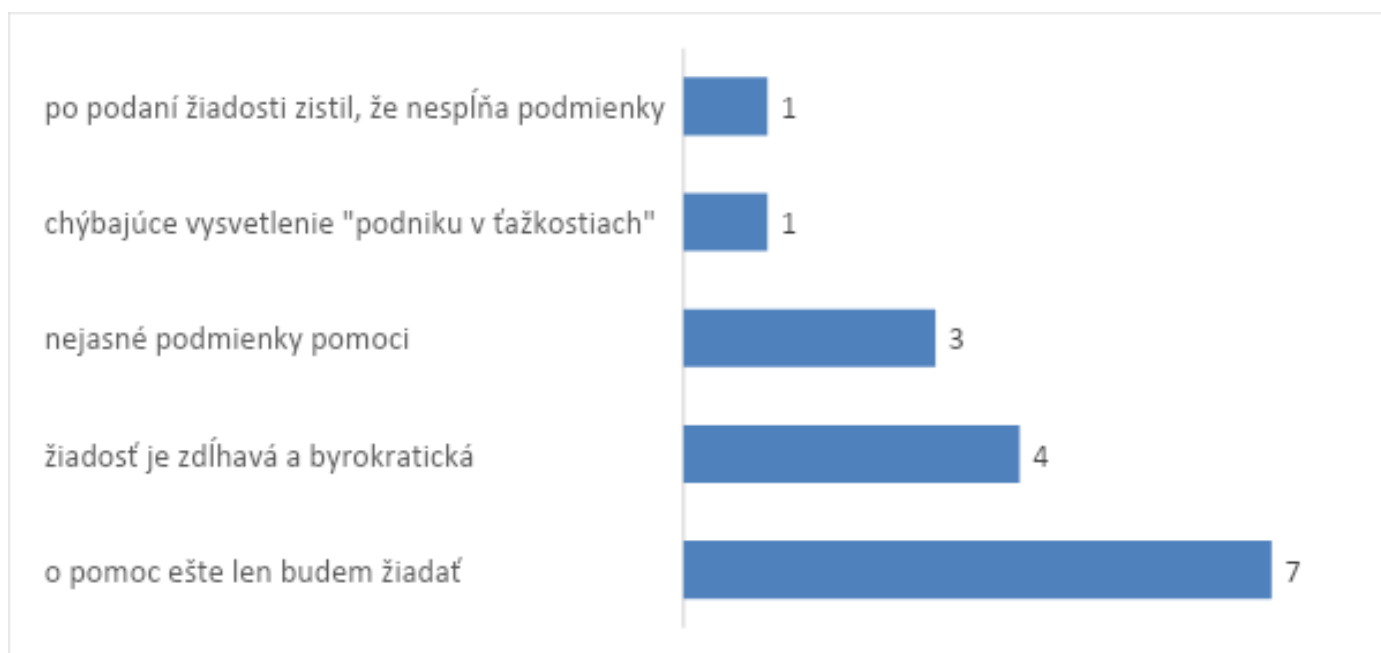
Podiel respondentov žiadajúcich o finančnú pomoc od štátu

● áno
● nie

Celkovo **16 respondentov** (45,7 %) **požiadalo**, resp. má v pláne požiadať, o niektorú z foriem finančnej pomoci od štátu, **19 respondentov** (54,3 %) o takúto pomoc **nepožiadalo** a ani o ňu neplánuje žiadať.

Problémy s administráciou pomoci

Zo 16 podnikateľov doposiaľ **požiadalo o pomoc 9**, zvyšných 7 bude o pomoc žiadať v blízkej budúcnosti. 4 respondenti sa vyjadrili, že **žiadosť o podporu bola príliš zdĺhavá a byrokratická**. 3 respondenti sa sťažovali na **nejasnosť podmienok** pomoci a potrebu dlhšieho overovania si, či sú oprávnení dostať pomoc. 1 subjekt sa vyjadril, že mu chýbalo vysvetlenie pojmu „podnik v ťažkostiach“. 1 subjekt po podaní žiadosti zistil, že sa pre pomoc nekvalifikuje.

Z 19 respondentov ktorí sa vyjadrili, že nepožiadali o finančnú pomoc od štátu, až 13 údajne **nespĺňalo stanovené podmienky**. 2 respondenti sa nekvalifikujú pre poskytnutie pomoci z dôvodu, že 1 z nich zamestnáva zamestnancov na dohodu o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, a druhý je sám na dohodu zamestnaný popri svojej podnikateľskej činnosti. Jeden z podnikateľov sa vyjadril, že o pomoc nepožiadala, nakoľko vo vlastnej firme „nie je zamestnancom, iba konateľom“.

Výsledky nášho prieskumu sa do veľkej miery zhodujú s [výsledkami prieskumu, ktorý realizovalo Združenie podnikateľov Slovenska \(ZPS\), Slovenský živnostenský zväz \(SŽZ\) a Slovak Business Agency \(SBA\)](#) v spolupráci s Wilio.sk a Podnikajte.sk na vzorke **1043 respondentov** medzi 15.5 – 22.5.2020. Medzi respondentmi **prevládali mikro podniky s 0-9 zamestnancami (88,2 %)**. Čo sa týka právnej formy, **prevahu tvorili spoločnosti s ručením obmedzeným (53,1 %)**, 42,1 % predstavovali živnostníci. **Viac než tri štvrtiny opýtaných (78,1 %) zaznamenalo od vypuknutia koronakrízy pokles v tržbách.** Čo sa týka samotných podporných opatrení, až 56,1 % respondentov zhodnotilo ich možnosti a podmienky využitia ako nedostatočné, pričom len 4,2 % opýtaných ich označilo za veľmi dobré.

Spomedzi respondentov, ktorí požiadali o niektorú z foriem podpory, 22,9 % považovalo za najväčší problém **zložitosť podporných opatrení a problematickú orientáciu v nich**. 16,9 % sa zase sťažovalo na nejednoznačné informácie, ktoré sa často menia. Tieto **výsledky sa zhodujú s našim menším prieskumom**, v ktorom sa 25 % uchádzačov o pomoc vyjadrilo, že **proces žiadosti o podporu bol zdĺhavý a byrokratický**. Čo sa týka respondentov, ktorí o podporu nežiadali, až 40 % uviedlo, že tak nespravili preto, lebo firma nespĺňa požadované podmienky podpory. Tretina (33 %) sa zase vyjadrila, že **výška podpory nestojí za množstvo administratívy a potenciálne sankcie či škody**.

Požadované zmeny v podporných opatreniach

Aké zmeny v zavádzaných podporných opatreniach by ste uskutočnili? (označte len jednu možnosť)

N = 1 043 respondentov

Na základe vyššie uvedených odpovedí neprekvapí, že pri otázke, aké zmeny by mali byť zavedené v podporných opatreniach, 23,5 % respondentov sa vyjadrilo, že je **potrebné zjednodušiť podmienky získania podpory**. 18,1 % sa vyjadrilo, že je treba tiež **zjednodušiť samotnú žiadosť** o získanie podpory.

Na otázku, aké opatrenia by v súčasnej situácii najviac pomohli opýtaným, až 22,4 % respondentov uviedlo **zníženie odvodov** alebo **predĺženie ich čiastočného odpustenia**. Dôležitosť tejto témy pre podnikateľskú komunitu bola potvrdená aj v prieskume CLR, v ktorom sa takmer polovica respondentov (49,1 %) vyjadrila za toto opatrenie.

Podnikatelia považujú za dôležité taktiež **zníženie administratívnej záťaže** a **poskytovanie bezúročných alebo nízko úročených úverov** na zlepšenie likvidity.

Čo by podnikateľom najviac pomohlo v súčasnej situácii

Čo by vám ešte v súčasnej situácii najviac pomohlo? (označte len jednu možnosť)

04

Medzinárodné porovnanie a best practices členských štátov EÚ

Účelom medzinárodného porovnania je inšpirácia a adaptácia opatrení v podmienkach slovenskej ekonomiky, keďže úlohou by nemalo byť vždy vymýšľanie niečoho nového (nielen pre nedostatok času, ale aj pre existenciu empirie u štátov, ktoré k ekonomickým opatreniam pristúpili skôr), ale práve dôsledná koordinácia a štúdium best practices štátov, ktoré po ekonomickej stránke bojujú s krízou tými najúčinnějšími prostriedkami.

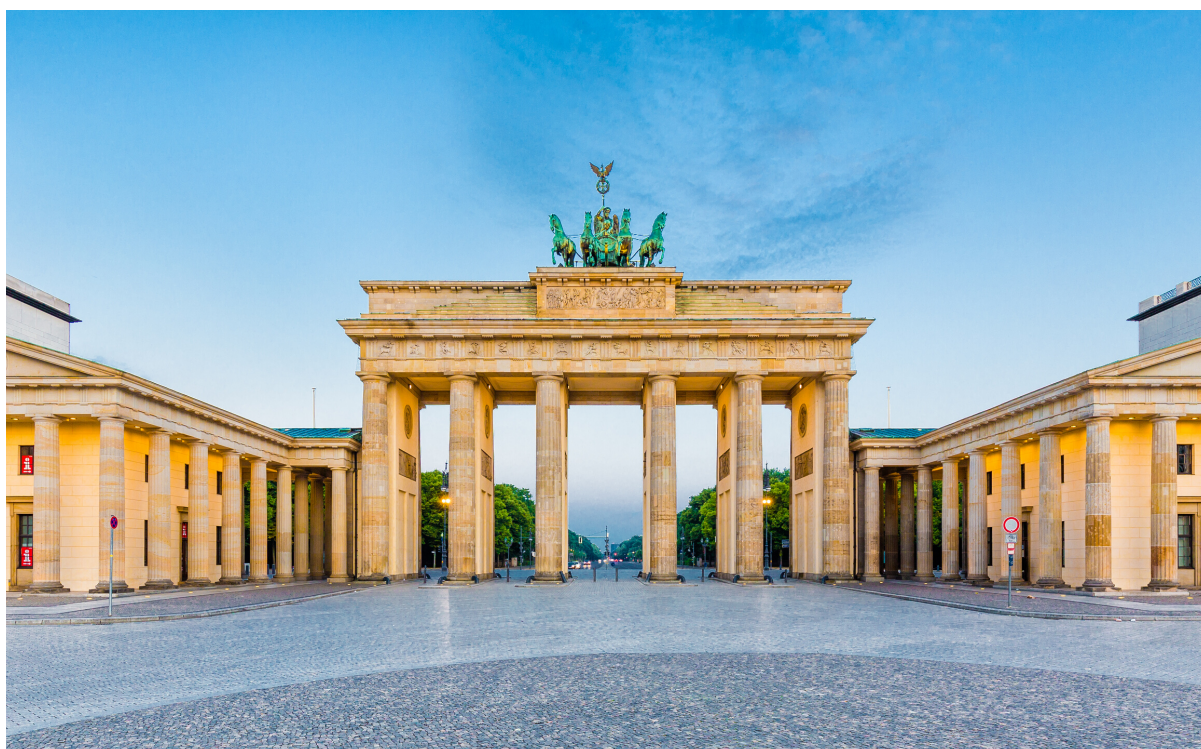
NEMECKO

Celkový balík opatrení na záchranu ekonomiky schválil nemecký kabinet vo výške 750 mld. eur. Pomôcť podnikom sa má predovšetkým **rýchlo a bez akejkolvek byrokratickej záťaže**.

Všeobecným cieľom nemeckej ekonomiky a prijímaných opatrení je najmä zabezpečiť, aby podnikatelia mali prostriedky na fungovanie a boj s krízou, preto sa prijali nasledujúce opatrenia:

- **zabezpečenie likvidity pre výrazne zasiahnuté podniky** - bol spustený neobmedzený špeciálny úverový program zo strany štátnej úverovej banky (KfW) a vyčlenených 100 mld. eur na zabezpečenie likvidity podnikov. KfW tiež ponúkla 90 %-né záruky v snahe povzbudiť komerčné banky v poskytovaní nízko úročených pôžičiek
- **priama pomoc vo výške 50 mld. eur pre MSP vrátane SZČO** - MSP zamestnávajúce 5-10 zamestnancov môžu požiadať o jednorazový príspevok vo výške 15 000 eur po dobu 3 mesiacov a MSP s menej ako 5 zamestnancami môžu žiadať o príspevok do 9 000 eur
- **udržanie pracovných miest** - vláda pokryje 60 % čistej mzdy v spoločnostiach s dočasne obmedzenou výrobou a vráti zamestnávateľovi sociálne odvody za časť úväzku, ktorá súvisí so skrátením pracovnej doby
- **zvýšená ochranná lehota nájomcov** pred vypovedaním nájomnej zmluvy.

Zdroj: www.spiegel.de

RAKÚSKO

Rakúsko patrí ku krajinám, ktorých spôsob, akým bojujú s pandemiou vrátane prijímaných ekonomických opatrení, slúži ako vzor pre ostatné krajiny. Opatrenia sú financované najmä z Fondu pre riešenie korona krízy **s dôrazom na pomoc SZČO a obzvlášť zasiahnutým podnikom** vo forme priamej finančnej pomoci či poskytnutím štátnej záruky na úvery.

- **vytvorenie pomocného fondu pre najviac zasiahnuté podniky** (min. 40 % pokles obratu oproti minulému roku) **vo výške 15 mld. eur**, ktorý poskytuje priame zabezpečenie likvidity a dotácie na prevádzkové náklady od 25 do 75 % v závislosti od prepadu obratu v danom období, ktoré nemusia byť splatené späť. Udelenie podpory je nezlučiteľné s prepúšťaním zamestnancov

- **vytvorenie fondu okamžitej pomoci**, z ktorého sa financuje systém kurzarbeit, poskytovanie podpory v dôsledku výpadku zahraničných pracovníkov, krízový fond pre SZČO a pod.
- **krízový fond pre SZČO a podniky do 10 zamestnancov** - nárok na 2 000 eur po dobu 3 mesiacov, dokopy až 6 000 eur v závislosti od výšky ušlého zárobku. Nejde o pôžičku, ale finančnú pomoc, ktorá nebude musieť byť splatená späť
- **moratórium na splátky úverov pre drobných podnikateľov** - jedná sa o trojmesačný odklad, pričom poskytnutie bude pre banky povinné za predpokladu, že dôvodom platobnej neschopnosti sú dopady korona krízy.

Zdroj: www.oecd.org

DÁNSKO

V súvislosti s tvorbou ekonomických opatrení sa v Dánsku vytvorila „Pracovná skupina korona“, v ktorej majú zastúpenie zástupcovia vlády aj podnikateľské združenia. Skupina bola vytvorená za účelom prípravy konkrétnych a realizovateľných návrhov pre najviac ohrozené oblasti podnikania. Primárnym účelom je **zabezpečenie likvidity podnikateľov**, a to prostredníctvom prílevu financií vo výške 165 mld. eur.

- **jednorazový príspevok pre SZČO a zamestnávateľov** (mikropodniky do 10 zamestnancov), ktorým klesli tržby min. o 30 %. Štát im poskytne kompenzáciu vo výške 75 % výpadku (max. 3 000 eur) po dobu 3 mesiacov
- **odloženie platby daní** (DPH, daň z príjmov) o 4 mesiace
- **preplatenie PN od 1. dňa zo strany štátu** v prípade, že sú zamestnanci v karanténe alebo pozitívne testovaní
- **finančná podpora na pokrytie až 100 % fixných nákladov** - pre MSP, ktoré museli v dôsledku krízy úplne zavrieť svoje prevádzky (podpora sa bude vyplácať počas obdobia, kedy boli prevádzky zavreté); podmienkou je pokles príjmov min. o 40 %
- **štátna záruka za úvery v komerčných bankách vo výške 70 % úveru** - pre MSP s výpadkom tržieb viac než 50 %, resp. s podmienkou poklesu obratu vo výške 50 % pre veľké podniky. MSP tiež získajú jednoduchší prístup k exportným úverom
- **možnosť úpravy pracovného času zamestnancov** - firmám sa umožní presunúť zamestnancov dočasne na čiastočný úväzok, pričom zamestnanci dostanú počas tohto obdobia doplnkové dávky v nezamestnanosti.

Zdroj: www.oecd.org

KRAJINY V4

ČESKO

Povinne uzavretým prevádzkam preplatí štát 80 % mzdových nákladov

SZČO poskytne štát príspevok cca 920 € mesačne

Daňové priznanie možno podať do 1.7.2020

Odklad platby časti odvodov

Odpustenie min. preddavkov na zdravotné poistenie

Štát preplatí ošetrovné SZČO aj spätne

POLSKO

Možnosť požiadať o dofinancovanie mzdy zamestnanca vo výške 287 €

Dodatočná náhrada časti mzdových nákladov aj pre SZČO

Daňové priznanie možno podať do 31.5.2020

Odpustenie odvodov pre SZČO a mikrofirmy na 3 mesiace

Väčšia flexibilita pracovnej doby

SLOVENSKO

Povinne uzavretým prevádzkam preplatí štát 80 % priem. zárobku zamestnanca

SZČO vyplatí štát príspevok podľa poklesu tržieb max. 540 €

Daňové priznanie možno podať do 30.6.2020

Odklad platby odvodov za zamestnávateľa a SZČO a odpustenie za mesiac apríl

Predĺženie splatnosti preddavkov na zdravotné poistenie

MAĎARSKO

Podniku s pozastavenou činnosťou preplatí štát 70 % mzdových nákladov

Odpustenie platby mesačného paušálu tým, ktorí zdaňujú v režime KATA

Daňové priznanie možno podať do 30.6. 2020

Zníženie sumy sociálneho poistenia o 2 %

Dotácia na turizmus vo výške 1,7 mld. €

POLSKO

Poľsko na podporu ekonomiky prijalo tzv. **Protikrízový štít**, na ktorý vyčlenilo celkovo **46 mld. eur** (10 % HDP). V rámci neho doteraz pristúpilo k prijatiu nasledujúcich propodnikateľských opatrení.

DANE A ODVODY

- **daňové úľavy a možnosť podať žiadosť o odklad platby dane**, rozloženie na splátky
- **predĺženie termínu na podanie daňového priznania** pre daň z príjmu PO a FO do konca mája
- **odklad povinnosti zaplatiť preddavky** na daň z príjmov za marec a apríl z titulu výplat v pracovnoprávných vzťahoch do júna
- **oslobodenie od príspevkov na zdravotné a sociálne poistenie** po dobu 3 mesiacov (od 1.3. do 31.5.) pre SZČO alebo firmu zamestnávajúcu max. 9 ľudí
- **možnosť obce rozhodnúť o oslobodení firiem**, ktorých likvidita sa zhoršila v dôsledku pandémie, od dane z nehnuteľnosti a predĺžení splatnosti dane za apríl a jún do konca septembra
- **neuplatnenie reštrikcií voči dlžníkovi**, ak je v dôsledku nezaplatenej pohľadávky nútený navýšiť si základ dane alebo znížiť stratu
- **možnosť pre firmy odpočítať si dary** zo základu dane
- **možnosť odpočítať si stratu vzniknutú v roku 2020** - podmienkou je min. 50 % strata v príjmoch v roku 2020 v porovnaní s rokom 2019; tento odpočet je jednorazový a najviac do 5 mil. PLN
- **pozastavenie daňových auditov a kontrol** na žiadosť platcu po dobu trvania pandémie.

POLSKO

PODPORA ZAMESTNANOSTI

- možnosť požiadať o **dofinancovanie mzdy zamestnanca** - plat zamestnanca je spolufinancovaný zo štátneho fondu vo výške 50 % minimálnej mzdy
- **zavedenie väčšej flexibility pracovnej doby** - zamestnávateľ môže po konzultáciách s odbormi predĺžiť dennú pracovnú dobu na 12 hodín a môže ju taktiež skrátiť (nie viac než na polovicu úväzku)
- **náhrada časti nákladov na odmeny pre zamestnancov a príspevok na sociálne zabezpečenie** z týchto odmien - max. na obdobie 3 mesiacov a za podmienky udržania stavu zamestnancov po dobu poberania náhrad miezd, plus za to isté obdobie, za aké ich poberal; nárok má aj SZČO
- **oslobodenie mikropodnikov** od príspevkov na sociálne zabezpečenie, zdravotné poistenie, fond práce, fond solidarity a pod. po dobu 3 mesiacov; v prípade malých podnikov sa uplatňuje 50 % príspevkov.

PÔŽIČKY A ŠTÁTNE ZÁRUKY

- **pôžičky pre mikropodniky a malé firmy** vo výške 1 100 eur - ide o jednorazovú platbu na pokrytie bežných nákladov podnikania, pričom pôžička je úročená sadzbou 0,05 % a doba splácania nesmie byť dlhšia ako rok. Ak podnikateľ neprepustí zamestnanca do 3 mesiacov odo dňa pridelenia pôžičky a nezníži im pracovnú dobu, môže byť táto pôžička vrátane úrokov podnikateľovi odpustená
- **finančná injekcia vo výške 22 mld. eur** s cieľom znížiť stimuly prepustených pracovníkov - schéma pozostáva z 3-ročných pôžičiek s nulovým úrokom pre malé a stredné podniky (50 % fin. prostriedkov), mikropodniky (25 %) a veľké spoločnosti (25 %). Schému bude riadiť štátny poľský rozvojový fond, ktorý ju bude financovať vydávaním štátnych dlhopisov.

Zdroj: www.businessinfo.cz

MAĎARSKO

Na zmiernenie negatívnych dopadov korona krízy prijala maďarská vláda **Akčný plán na ochranu hospodárstva** s 1. fázou zameranou na rýchlu pomoc podnikom a SZČO. Začiatkom apríla prešiel plán do 2. fázy s označením „stabilizácia“ hospodárstva a po nej nastúpi 3. fáza s označením „rekonštrukcia“. Cieľom je však naďalej primárne záchrana pracovných miest nad poskytovaním sociálnych dávok.

DANE A ODVODY

- **daňové úľavy pre sektory najviac postihnuté pandémiou** (turizmus, pohostinstvá, zábavný priemysel, šport, kultúra, osobná preprava, taxi služby) - zamestnávateľia sú oslobodení od daní a poplatkov, pričom dane a odvody za zamestnancov boli významne znížené
- **oslobodenie od platby mesačného paušálu do konca júna** pre SZČO a ostatných daňových poplatníkov, ktorí zdaňujú v režime KATA (umelecké, športové, inštalatérске či opravárske činnosti, zubári a pod.)
- **vymáhanie daňových dlhov je odložené** do odvolania krízovej situácie
- **predĺženie termínu na podanie daňových priznaní** a zrýchlenie vyplácania vratiek na DPH
- **odpustenie sankcie** za opomenutie platby dane.

MAĎARSKO

PODPORA ZAMESTNANOSTI

- **preplácanie 70 % mzdy po dobu 3 mesiacov** zo strany štátu - platí pre podnik s pozastavenou činnosťou, resp. v prípade zníženia pracovnej vyťaženia o 15-50 %; podmienkou tiež je, že zamestnanci budú povinní robiť pre zamestnávateľa „niečo užitočné“
- **zabezpečenie investícií v hodnote 1,2 mld. eur** zo strany vlády za účelom vytvárania pracovných miest
- **ochrana nájomných vzťahov** v najohrozenejších oblastiach podnikania - nie je možné vypovedať nájomné zmluvy ani zvyšovať nájomné
- **flexibilnejšie pravidlá zamestnávania.**

Zdroj: www.businessinfo.cz

PÔŽIČKY A ŠTÁTNE ZÁRUKY

- **moratórium na splátky podnikateľských úverov** a úverov fyzických osôb uzavretých pred 18.3.2020 – predĺženie splatnosti do konca roka 2020, pričom úroky ani kmeňový kapitál nesmie banka počas tejto doby zvyšovať
- **splatnosť krátkodobých podnikateľských úverov sa predlžuje** do konca júna
- **výhodné garantované pôžičky** maďarským podnikom v hodnote viac ako 5,5 mld. eur
- **zriadenie programov na podporu podnikovej likvidity** (výhodné pôžičky a úverové záruky), ktoré majú zamedziť úpadku maďarských podnikov
- **dotácia vo výške 1,7 mld. eur** pre podniky v oblasti turizmu.

ČESKÁ REPUBLIKA

Česká vláda sa pri prijímaní ekonomických opatrení zamerala na **rýchlu podporu tuzemskej ekonomiky**, najmä vo forme kompenzácie miezd, odpúšťania odvodov či kurzarbeitu, a to vo výške **100 mld. Kč**, čo predstavuje 1,8 % HDP krajiny a tiež vo forme nepriamej pomoci v podobe záruk vo výške 900 mld. Kč, čo predstavuje 16 % HDP krajiny.

DANE A ODVODY

- **odklad alebo úhrada dane v splátkach** - v prípade odkladu sa odpúšťa správny poplatok za podanú žiadosť
- **odpustenie sankcií** v prípade oneskoreného podania daňového priznania
- **predĺženie lehoty na podanie daňového priznania** pre daň z príjmov PO a FO do 1.7.2020
- **polročné odloženie platby časti sociálneho poistenia** pre všetkých drobných podnikateľov - odklad sa týka minimálnych mesačných záloh vo výške 93 eur, pričom odvody sa doplatia pri ročnom zúčtovaní
- **odpustenie záloh na zdravotné poistenie** do výšky minimálnej zálohy 86 eur po dobu pol roka pre všetkých drobných podnikateľov - nemusia hrať zálohy na zdravotné poistenie, pričom ak platia vyššie poistné, túto čiastku po pol roku budú musieť doplatiť.

ČESKÁ REPUBLIKA

PODPORA ZAMESTNANOSTI

- **mzdové náklady firmám sa preplácajú cez tzv. program Antivirus**, na základe ktorého môžu podnikatelia požadovať od štátu kompenzáciu mzdových nákladov, a to v týchto prípadoch:
 - **povinné uzavretie prevádzok** – podnikateľom štát preplatí 80 % mzdových nákladov; ak bol podnikateľ nútený zavrieť svoju prevádzku a pre prekážku na strane zamestnávateľa bol povinný svojim zamestnancom preplatiť 100 % náhrady mzdy
 - **poskytnutie mzdy zamestnancom v povinnej karanténe** – podnikateľom bude preplatených 100 % vynaložených mzdových nákladov (60 % DVZ pri PN)
 - **rozšírenie kurzarbeitu** – pokiaľ podnikateľ nemôže pridelovať prácu, pretože min. 30 % zamestnancov je v karanténe alebo na ošetrovnom, štát im uhradí 100 % ich priemerného zárobku; pri obmedzení výroby a skrátení pracovného času dostane pracovník aspoň 80 % svojho príjmu, štát z toho uhradí 60 %
- **poskytnutie finančného príspevku vo výške cca 920 eur mesačne** na kompenzáciu problémov spojených s krízou pre SZČO - príspevok však dostanú tie SZČO, ktoré majú príjmy len z podnikania a to po dobu trvania obmedzení podnikania
- **vyplatenie ošetrovného vo výške takmer 16 eur pre SZČO** - ošetrovné dostanú spätne od uzatvorenia škôl, pre rodičov detí od 6 do 13 rokov, ktorí s nimi museli zostať doma až do doby, než školy opäť otvoria.

PÔŽIČKY A ŠTÁTNE ZÁRUKY

- **bezúročné úvery a bankové záruky z programu COVID I a COVID II** - nárok majú MSP, ak u nich došlo k oneskoreniu/pozastaveniu/zrušeniu plnenia obchodných zmlúv z dôvodu opatrení na zamedzenie šírenia koronavírusu. Program COVID okrem iného počíta s ročným odkladom splátok a splatnosťou 2 roky
- **poskytnutie záruky za úver v komerčnej banke** spolu s finančným príspevkom na úhradu úrokov od Národnej rozvojovej banky ČR pre MSP so sídlom v Prahe (COVID Praha).

05

Návrhy alternatívnych riešení a zmierňujúcich opatrení

Centrum lepšej regulácie navrhuje niekoľko alternatívnych možností, ktoré by potenciálne mohli viesť k väčšej miere efektivity reakcie vlády SR na korona krízu v podnikateľskom prostredí. Jednotlivé návrhy sú inšpirované jednak opatreniami prijatými v iných krajinách, ako aj zo spätnej väzby samotných podnikateľov získanej prieskumom i sledovaním celospoločenskej diskusie.

alternatívy

ODSTRÁNENIE technických a procesných nedostatkov opatrení

ZJEDNODUŠENIE neúmerne prísne nastavených podmienok získania finančnej pomoci

ZMIERNENIE následkov zistenia prípadných nedostatkov pri spätnej kontrole čerpania finančnej pomoci

TESTOVANIE funkčnosti opatrení na cieľovej skupine pred ich uvedením do praxe

VYHLADÁVANIE A POROVNÁVANIE už existujúcich a do praxe zavedených riešení v okolitých krajinách

APLIKÁCIA inovatívnych a kreatívnych opatrení bez vplyvov na verejné financie

PRIMÁRNE POSKYTNUTIE POMOCI najviac zasiahnutým odvetviam s dôrazom na najzraniteľnejšie skupiny podnikov – MSP

KOORDINÁCIA všetkých subjektov verejnej moci s cieľom včasnej, správnej a aktuálnej informovanosti

Odstránenie technických a procesných nedostatkov opatrení

1. alternatívny návrh

Ktoré spôsobujú, že sa opatrenia pomoci vo forme 5 druhov finančných príspevkov - z dôvodu administratívnej náročnosti uchádzať sa o ne a získať ich, viac kritizujú ako oceňujú, a to napríklad:

- od **príliš odbornej a ťažko pochopiteľnej terminológie**, ktorá je skôr právnická ako určená širokospektrálnej podnikateľskej verejnosti, v ktorej treba v dobrom myslieť aj na tie kaderničky či remeselníkov
- cez **nie príliš user-friendly formuláre a texty** na samotných webových stránkach neprepustaj.sk a pomahameludom.sk, ktoré je potrebné sfunkčniť. To si žiada spoluprácu úradníkov s aktivistami z digitálneho prostredia ako aj so samotnými dotknutými podnikateľmi, ktorí sa na formuláre budú pozeráť z pohľadu užívateľa/podnikateľa a nie cez vyhlášky a paragrafy
- cez **za pochodu sa meniacich podmienok** - čo sa na jednej strane dá pochopiť pre neustály vývoj situácie a chvályhodné reagovanie na feedback podnikateľov, rýchlosť procesov, ktoré tým pádom spôsobujú aj chyby, ale žiadatelia by mali byť nejako upozorňovaní na tieto zmeny, lebo ak sa raz kvalifikujú ako neoprávnení a medzitým sa podmienky menia, šanca dozvedieť sa o tom je malá a čas bez finančných prostriedkov im plynie

Riešením by bolo plošné zjednodušenie v uvedených, ako aj v ďalších identifikovaných bariérach.

- až po skutočnosť, že úrady spočiatku volali na osobný podpis žiadateľov, zvlášť v tejto pandemickej situácii - čiže aj **pomalá, strnulá reakcia pracovníkov úradov**, ktorí bez exaktnej metodiky a inštrukcií postupujú, logicky, podľa zaužívaných pravidiel, ktoré si však táto mimoriadna situácia vyžaduje zmeniť a myslieť aj na tieto inštalácie v procese

Riešením by bolo preto plošné zjednodušenie v uvedených, ako aj v ďalších identifikovaných bariérach.

Zjednodušenie neúmerne prísne nastavených podmienok získania finančnej pomoci

2. alternatívny návrh

Ktoré spôsobujú, že mnohí podnikatelia sa na pomoc nekvalifikujú resp. poskytnutá výška pomoci nie je dostatočná, a to pre napríklad:

- **podmienku nebyť podnikom v ťažkostiach**, ktorej dôvodom je, že pôvod zdrojov je v EÚ fondoch a preto aj oprávnenosť je regulovaná prísnu a administratívne náročnou európskou legislatívou. Víťame, že vláda požiadala Európsku komisiu o výnimku z tejto podmienky, a tá ju schválila 21. apríla 2020. Odvtedy môžu o príspevok žiadať aj zamestnávateľia (PO aj FO), ktorí boli k 31.12.2019 podnikmi v ťažkostiach, avšak pre SZČO bez zamestnancov podmienka nebyť podnikom v ťažkostiach platí naďalej; Riešením by bolo vyžiadať si výnimku pre plnenie tejto podmienky aj pri príspevkoch určených SZČO, ktoré nezamestnávajú
- **náročné získanie povolenia na splátkový kalendár v prípade odvodov či daní.** Aj keď po dodatočných úpravách sa môžu uchádzať o príspevok aj subjekty, ktoré majú dlhy na odvodoch/daniach, ale tieto splácajú formou splátkových kalendárov, a aj tie subjekty, ktoré nezaplatili odvody za február 2020 z dôvodu straty tržieb v mesiaci marec 2020. Na druhej strane pri splátkových kalendároch nedošlo k úprave štandardných pravidiel, ktoré vyžadujú najskôr 40 % dlžoby uhradiť (konkrétne napr. Sociálna poisťovňa), čo je v tejto situácii pre mnohých podnikateľov nemožné a tým sa im dvere pred splátkovým kalendárom zatvárajú. Riešením by bolo nepodmieňovať súhlas so splátkovým kalendárom splatením určitého podielu sumy
- **porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania v minulosti**, za ktoré sa udeľuje sankcia min. vo výške 2 000 eur a evidencia v zozname nelegálnych zamestnávateľov po dobu 5 rokov, ktorá sa vníma ako bariéra už v pôvodnej právnej úprave pre rôzne nároky, napr. pri prístupe k štátnej pomoci de minimis. Zo skúseností podnikateľov vieme, že týmto porušením často nie je žiadne závažné konanie. Dostatočnou sankciou by malo byť to, že zamestnávateľ za porušenie zákonnej povinnosti uhradil v minulosti pokutu a nemal by byť za ňu trestaný ďalších 5 rokov, resp. min. v prípade tejto mimoriadnej situácie. Riešením by bolo túto podmienku vylúčiť.

Zmiernenie následkov zistenia prípadných nedostatkov pri spätnej kontrole čerpania finančnej pomoci

3. alternatívny návrh

Ktoré spočívajú v **prehlásení vrátenia celej sumy príspevku v prípade zistenia akéhokoľvek nedostatku**. Javí sa ako neúmerne prísne, ak v prípade napr. zistenia akéhokoľvek nedostatku v údají pri ktoromkoľvek jednotlivom zamestnancovi, na ktorého mzdu zamestnávateľ čerpal príspevok, má zamestnávateľ povinnosť podľa Dohody s Úradom práce vrátiť celú finančnú pomoc, a to na všetkých zamestnancov.

Tomuto riziku sa nedá zabrániť, lebo mzdové účtovníctvo je robené väčšinou dodávateľsky. Výpočet vstupných veličín je tak zložitý, neustále menený, že sa bez mzdového softvéru prakticky nedá zistiť. Ľudskej chybe sa nedá zabrániť, a tak je reálne, že ak sa zamestnávatelia rozhodnú čerpať príspevok aj za takýchto podmienok a neprepúšťať zamestnancov, tak nielen, že z rezervy budú musieť kryť náklady na všetky odvody za zamestnávateľa, ale po rokoch budú musieť celý príspevok na mzdy vyplatené zamestnancom vrátiť. Pri veľkom počte zamestnancov toto riziko narastá.

Riešením by bolo, keby súčasťou Dohody bolo primeranejšie ustanovenie, že v prípade chyby spôsobujúcej chybné stanovenie výšky príspevku na mzdu zamestnanca je povinná zmluvná strana časť príspevku, ktorá sa vyplatila neoprávnene na toho ktorého zamestnanca vrátiť, nie celú pomoc a na všetkých zamestnancov.

Testovanie funkčnosti opatrení na cieľovej skupine pred ich uvedením do praxe

4. alternatívny návrh

Tým by sa predišlo niektorým z vyššie uvedených ako aj už následne odstránených nedostatkov a chýb v rámci opatrení. Riešením by bolo na vybranej dobrovoľnej, pestrej vzorke podnikateľov v zrýchlenom režime odskúšať nielen užívateľskú jednoduchosť, ale tiež mieru oprávnenosti na jednotlivé formy finančnej pomoci.

5. alternatívny návrh

Týmto spôsobom sa v akejkoľvek situácii, keď si okolnosti vyžadujú včasné a fungujúce opatrenia, predchádza neúmerne vynaloženému času na vymýšľanie a aplikáciu nutne nových opatrení. Riešením je preto preskúmať prax okolitých krajín s cieľom zistiť, akým spôsobom sú jednotlivé opatrenia aplikované a vyhodnotiť ich realizovateľnosť a účinnosť vzhľadom na podmienky v Slovenskej republike.

V nadväznosti na dobré vzťahy, podobnosť právnych systémov a zvyklostí prichádza uvedené riešenie do úvahy najmä vo vzťahu k Českej republike či ostatným krajinám V4.

6. alternatívny návrh

Počas krízovej situácie sa okrem samotných podnikov nachádza vo veľmi komplikovanej situácii aj samotný štát a samospráva, a to vzhľadom na obrovskú záťaž na štátny rozpočet či rozpočet miest a obcí, ktoré sa potýkajú s výpadkom financií cez dane či poplatky.

Preto je dôležité pomimo opatrení spočívajúcich v poskytnutí finančnej pomoci, prichádzať aj s inšpiratívnymi riešeniami, ktoré prinášajú prospech obom stranám a preukazujú mieru potrebnej kreativity aj počas náročnej situácie.

S riešením tohto druhu prišla napr. Litva a jej hlavné mesto Vilnius, ktoré aplikovalo nápad „prepožičania“ verejného priestoru majiteľom prevádzok najviac zasiahnutých korona krízou - reštaurácií, barov a kaviarní vo fáze postupného uvoľňovania karanténnych opatrení. Vilnius operatívne zareagoval poskytnutím pomoci, ktorá rozpočet mesta nestála nič, naopak umožnila majiteľom týchto druhov prevádzok postupne naštartovať ich činnosť za súčasného rešpektovania hygienických opatrení, ktoré by inak prevádzky nevedeli v rámci svojich priestorov zabezpečiť.

Poskytnutie pomoci najviac zasiahnutým odvetviam s dôrazom na najzraniteľnejšie skupiny podnikov - MSP

Koordinácia všetkých subjektov verejnej moci s cieľom včasnej, správnej a aktuálnej informovanosti

7. alternatívny návrh

Takmer pri každej krajine sa v rámci ekonomických opatrení možno stretnúť s dôrazom na poskytnutie pomoci MSP, špeciálne z najviac zasiahnutých odvetví ako cestovný ruch, farmárstvo, služby či maloobchod.

Práve MSP predstavujú veľkú časť podnikov, ktoré v mnohých prípadoch nedisponujú úsporami na dlhšie obdobie a v súvislosti so zabezpečením svojho budúceho fungovania a možnosťou poskytovania pracovných miest aj v budúcnosti sú primárne odkázané na pomoc štátu.

Preto je osobitne dôležité klásť dôraz na rozsah a formu pomoci práve týmto podnikom, ktoré tvoria pilier slovenskej ekonomiky.

8. alternatívny návrh

Koordinácia pri komunikácii a hľadaní riešení a ich následného prezentovania by mala prebiehať v rámci nielen samotnej vlády, ale aj naprieč celou verejnou správou od celoštátnej až po jej miestnu úroveň.

V súčasnosti totiž jestvuje niekoľko informačných webových stránok, ktoré prinášajú novinky v súvislosti s koronavírusom v rôznych sférach a oblastiach, vrátane tej podnikateľskej. Tie sú rôzne prezentované, často s odchýlkami, ktoré vznikajú pri výklade regulácie či v dôsledku časovej núdze.

Pre podnikateľa môže byť táto nejednotnosť informácií zmätočná a zároveň ich roztrúsenosť po viacerých zdrojoch nie práve užívateľsky vhodná.

Rôznorodosť názorov pri diskusii o opatreniach je, samozrejme, na mieste, avšak po ich schválení by už mala byť informovanosť zo strany verejnej moci jednotná a vecná.

Záver

Na základe zistení z nami realizovaného prieskumu podnikateľského prostredia, ako aj na základe objektívnych dát z doteraz poskytnutej finančnej pomoci zo strany štátu (na základe [štatistiky k 20. máju 2020](#) evidovali úrady práce **105 728 žiadostí o príspevok**, pričom pomoc v celkovej výške **62,6 mil. eur** odišla zatiaľ **64 990 žiadateľom**), a v neposlednom rade z predpokladu dotknutých podnikateľov (ktorý predstavuje hodnoty - **62 323 s.r.o.** a **324 008 SZČO** uvedené v [Analýze vplyvov na podnikateľské prostredie k prijatým opatreniam](#)) vyplýva, že finančná pomoc zo strany štátu sa z rôznych dôvodov nevyužíva v takej miere, v akej sa predpokladalo.

V reakcii na nám známe dôvody sme preto navrhli v 5. časti niekoľko alternatívnych návrhov, ktorých aplikáciou by sa odstránili bariéry znemožňujúce prístup či nárok na pomoc, vytvárajúc tým predpoklad vedúci k zvýšeniu jej využitia podnikateľmi. Väčšina z nich si vyžaduje zásah do regulácie, niektoré spočívajú v riešení cez technické, organizačné či marketingové nástroje.

Rovnako považujeme za vhodné zabezpečiť všetky opatrenia štátu na pomoc podnikateľom v čase korona krízy **rozsiahlou informačnou kampaňou**, ktorá jasne a zrozumiteľne vysvetlí, kto je oprávneným prijímateľom pomoci a v čom pomoc spočíva.

Záver

Súbežne s tým by bolo ideálnym riešením vytvorenie **IT platformy na báze rozhodovacieho stromu** (tzv. decision tree), kde by systém na základe odpovedí užívateľov na položené otázky slúžil ako navigácia k relevantným opatreniam, ktoré sa ho týkajú a ktoré vie využiť.

Určitým problémom je podľa verejne dostupných informácií a výsledkov uskutočneného prieskumu aj **administratívna náročnosť vyplňania a spracovania žiadostí**.

Zjednodušenie formulárov by preto pomohlo odbremeniť obe strany - tak žiadateľov, u ktorých apelujeme najmä na mikro podnikateľov, ktorí nemajú k dispozícii administratívnych pracovníkov, ako aj pracovníkov úradov, čím by sa vytvoril priestor na spracovanie väčšieho množstva žiadostí, vedúci priamo úmerne k zrýchleniu poskytnutia pomoci podnikateľom.

Na tejto strane by rozhodne malo dôjsť aj k **posilneniu personálnych kapacít ÚPSVaR-ov**, ktoré možno dočasne prideliť z tých verejných úradov, ktoré sú v tomto období pre prirodzený pokles záujmov o ich služby, menej vyťažené.

Zároveň máme za to, že korona kríza je vhodnou príležitosťou na otvorenie témy celkovej regulačnej záťaže podnikateľov, ktorá by si určite vyžadovala **audit** a na základe jeho výsledkov aj dôkladnú **reformu**. Pretože každá kríza je zároveň aj príležitosťou na zmenu tých pravidiel, ktoré sa medzičasom ukázali ako neúčinné.

Kontaktné informácie:

Centrum lepšej regulácie

www.lepsiezakony.sk

Centrum lepšej regulácie

Slovak Business Agency
Karadžičova 2
811 09 Bratislava
Slovenská republika
www.sbagency.sk